

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΞΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ
ΣΗΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

7

1910

ΦΩΤΟΤΥΠΗΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕDITIONS
ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ★ BAS. N. GRÉGORIADÈS

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΣΩΤΕΙΡΑ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ

Ὁ ἐν Ῥώμῃ φίλος κ. Οὐίλλιαμ Μίλλερ ἔγραψεν ἡμῖν τῇ 21 Μαΐου λήξαντος ἔτους τάδε·

«Ὁ πάπας Πίος Β' (Opera... omnia ἐκδ. Βασιλείας, ἄνευ χρονολογίας, σ. 355-6) γράφει, ὅτι παρθένος τις ἔσωσε πόλιν τινὰ τῆς νήσου Λέσβου ἀπὸ τῶν Τούρκων καὶ ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τῆς Κάρφρας εἶπε τοῦτο εἰς τὸν πάπαν Κάλλιστον Γ', παρόντος αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως. Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἔχομεν τὴν πρώτην μνείαν τοῦ ιστορήματος περὶ τῆς συζύγου ἑνὸς τῶν Γατελούζων, σωζούσης τὴν πόλιν τῆς Λέσβου Μόλιβον ἀπὸ τῶν Τούρκων, διότι ὁ πάπας Πίος ἦτο σύγχρονος αὐτῆς».

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ κ. Μίλλερ. Παρατηρητέον δὲ, ὅτι καὶ πρότερον ἐγένετο λόγος περὶ παρθένου τινὸς, καλουμένης Μαριέττας καὶ σωσάσης τὸ κάστρον τῆς Λήμνου Κόκκινον ἀπὸ τῶν Τούρκων, ἣν τινες ἀπεδέχοντο ὡς τὴν σύζυγον τοῦ Δομνίκου Γατελούζου, ὁ δὲ Horf ὠρίσει τὸ γεγονός τοῦτο ὡς συμβάν τῷ 1455. Ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὰ γραφέντα ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Γ' σ. 313 ἐνταῦθα ὑπόκειται σύγχυσις τῆς Λήμνου πρὸς τὴν Λέσβον καὶ τὴν ἡρωίδα αὐτῆς Μαρούλλαν. Οὐχ ἦττον τὸ χωρίον τοῦ πάπα Πίου Β' δύναται νὰ πείσῃ ἡμᾶς, ὅτι πρόκειται περὶ δύο διαφόρων ἡρωίδων, διότι ὁ μὲν Πίος Β' ἀπέθανε τῷ 1464, ἡ δὲ ἡρωικὴ πράξις Μαρούλλας τῆς Λημνίας ἐτελέσθη κατὰ τὰ γραφέντ' ἄνωτέρῳ ἐν σ. 314 εἰς τὸ ἔτος 1477 ἢ 1478. Ἀποδεικνύεται λοιπὸν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ πάπα γραφομένων, ὅτι πρέπει νὰ διαστειλωμεν τὴν ὑπὸ τῆς Μαρούλλας διάσωσιν τῆς Λήμνου κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἀπὸ

τῆς ἡρωικῆς ἀμύνης τῆς Λέσβου ὑπὸ ἄλλης γυναικὸς, ἴσως καλουμένης Μαριέττας. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δὲν θὰ ἦτο ἀπίθανος ἡ περὶ τῆς τοιαύτης διασώσεως τῆς Λέσβου χρονολογία τοῦ Ηορτ, ἥτοι τὸ ἔτος 1455, ὅτ' ἐπάπευεν ὁ Κάλλιστος Γ', εἰς ὃν ἀνηγγέλθη τὸ γεγονός, παρόντος τοῦ ἔπειτα παπεύσαντος Πίου. Ἀλλ' ὅπως ἂν ποτε δύσκολον εἶνε νάποδεχθῶμεν, ὅτι ἡ διασώσασα τὴν Λέσβον, εἴτε Μαριέττα ὠνομάζετο εἴτε ἄλλο ἔφερεν ὄνομα, ἦτο ἤδη σύζυγος τοῦ Δομινίκου εἴτε ἄλλου τινὸς τῶν Ρατελούζων, ἐπειδὴ ρητῶς ὁ Πίος καλεῖ αὐτὴν παρθένον, ἐκτὸς ἂν ἡ ἡρωίνη μετὰ τὸ γεγονός τοῦτο ἔγεινε σύζυγος τοῦ δυνάστου τῆς Λέσβου.